

Motion till riksdagen 2012/13:So266

av **Jan Lindholm m.fl. (MP)**

FN:s barnkonvention i svensk lag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra FN:s barnkonvention till svensk lag.

Bakgrund

Socialutskottet har vid upprepade tillfällen valt att avslå ett stort antal motioner från flera olika partier med krav på att FN:s barnkonvention ska införlivas i svensk lag. Riksdagen har sedan följt utskottets förslag. Utskottets motiv för avslag är att svensk lag redan skulle leva upp till åtagandena i deklARATIONEN. Vi anser, i likhet med många oberoende bedömare, att så inte är fallet.

Det finns otaliga exempel på hur barnets bästa inte prövas vare sig i statlig eller i kommunal verksamhet. Sverige har haft ett gott rykte internationellt, men det faktum att vi inte gjort barnkonventionen till lag är en av de svarta fläckar vi dras med. I takt med att omvärlden får ökad insikt i hur barn hantearas i Sverige så faller vår gloria sakta på sned. Kravet kommer därför att upprepas till dess det uppfylls.

FN-konventionen

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.”

Detta citat utgör hörnstenen i den av Sverige underskrivna och ratificerade FN-konventionen om barn. Ändå kan vi alltför lätt konstatera att Sverige inte vid alla åtgärder som rör barn sätter barns främsta i första rummet. Varken stat, landsting, kommuner eller andra myndigheter sätter alltid barns bästa i

Fel! Okänt namn på

främsta rummet. Varje vecka möts vi av rapporter från massmedier om myndigheters övergrepp mot barn, som är klara brott mot barnkonventionen. Allra tydligast är detta i behandlingen av flyktingbarn som inte själva kan tala för sin sak eftersom de inte behärskar svenska språket, tolkningen ibland är av låg kvalitet och att de ofta inte kan få hjälp av någon närstående vuxen person.

Ett uppmärksammat fall är den ettårige pojke, vilken som nyfödd placerades i ett fosterhem på grund av att modern inte kunde ta hand om honom till följd av svåra psykiska problem. Trots detta beslöt Utlänningsnämnden avvisa såväl modern som barnet till Syrien. Hur en psykiskt sjuk mor, som också hotas av avvisning, plötsligt ska kunna ta hand om sitt barn övergår nog allas förstånd. Ett annat fall är den svårt synskadade bosniska flickan Nadina Imovic. Nadinans svåra och ovanliga ögonsjukdom kunde vårdas och förbättras i Sverige, något som konstaterades av såväl flera framstående ögonforskare som Socialstyrelsen. I Bosnien fanns ingen sådan hjälp att tillgå. Ändå valde Utlänningsnämnden att upprepade gånger avslå asylansökan.

Vid ett seminarium i riksdagen om barn utan uppehållstillstånd den 24 september 2003 redovisade Svenska barnläkarföreningen och Rädda Barnen ett flertal andra fall. Små barn som tecknade sig själva hängande i snaror från träd, barn som blivit våldtagna av soldater, barn som sett sin mor bli våldtagen, barn som varje natt plågas av mardrömmar utvisas ändå till de länder som allra mest väcker deras skrämmande fantasier. Det är mycket svårt att hävda att detta skulle vara förenligt med ”barnets bästa”.

Juridiken i praktiken i Sverige

1993 valde riksdagen att förse utlänningslagen med en portalparagraf utifrån barnkonventionen. Man stadgade att ”i fall som rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver”. Portalparagrafen har dock blivit fullständigt tandlös. Regelmässigt hänvisar utlänningsmyndigheterna till att vikten av en reglerad invandring väger tyngre än portalparagrafen, vilket är befängt. En annan internationell konvention, Dublinkonventionen, som slår fast att en flykting skall återsändas till första asylland i stället för att få sitt ärende behandlat i, i detta fall, Sverige väger också i varje läge tyngre än barnkonventionen och utlänningslagens portalparagraf. Då inte FN:s barnkonvention är lag i Sverige kan heller inget hända om man bryter mot den.

I Sverige är man barn till dess man fyller 18 år. Trots att en hbtq-identitet kan vara stark redan före den åldern och en person kan ha lämnat sitt land på grund av förföljelse med hot om grovt våld och död tas liten hänsyn till detta vid bedömning av skyddsläget. Det är därmed tydligt att Sverige vid upprepade tillfällen kränker barns rätt till sin egen identitet.

Den 4 juli 2003 krävde tre professorer, Bengt-Erik Andersson, Tor Lindberg och Rolf Zetterström, en ändring av dagens situation. På Aftonbladet

debatt skrev de under rubriken Barnkonventionen borde bli svensk lag bland annat följande: Världens barn är också världens, och Sveriges, framtid.

Är det några som skall skyddas mot övergrepp, subjektiva tolkningar av konventioner med mera så är det våra – världens – barn. Vi har en moralisk skyldighet att gå före och visa vägen för de nationer som har svårt att förverkliga barnkonventionen på grund av brist på ekonomiska och andra resurser. För att kunna göra detta måste vi dock ta ett stort steg framåt och låta barnkonventionen ingå i den svenska lagstiftningen.

Först när konventionens olika paragrafer får status av allmän svensk lag kan vi beivra myndigheters brott mot desamma. De som hävdar att svensk lag till den grad är så barnanpassad att det är onödigt att göra sådana förändringar bör lära sig att så inte är fallet. De som påstår att barns rättigheter riskerar att försämrans om barnkonventionen får status av svensk lag har helt missförstått förhållandena. I 41 § barnkonventionen stadgas nämligen: ”Ingenting i denna konvention skall inverka på bestämmelser som går längre vad gäller att förverkliga barnets rättigheter och som kan finnas i (a) en konventionsstats lagstiftning; eller (b) för den staten gällande internationell rätt.”

Under de senaste dagarna i september 2012 när denna motion ska lämnas in har flera exempel på hur beklämmande svenska myndigheter behandlar barn blivit stora nyheter i pressen. Haddile förstår förhoppningsvis inte vilken skrämmande hantering hon utsatts för. Men för vart exempel som tillkommer blir det allt mer uppenbart att FN:s barnkonvention måste bli svensk lag.

Förslag till beslut

Det finns således ingen risk att en försämring av rättsläget i Sverige skall behöva inträffa. Belgien och Finland har redan lagstadgat i barnkonventionens anda. Låt oss följa deras exempel. En sådan svensk markering skulle både inför EU:s medlemsländer och inför världen i övrigt visa att också Sverige prioriterar barns behov och intressen. Vi skulle ytterligare kunna markera detta genom att i lagtexten ange att i de fall då barnkonventionen konkurrerar med andra lagtexter och/eller konventioner skall barnkonventionens anda gälla, såvida detta innebär den bästa lösningen för aktuella barn.

Tidigare migrationsministern Jan O Karlsson menade bland annat i en frågestund i riksdagen den 17 oktober 2002, då barnkonventionen lyftes fram med anledning av Nadina Imamovics situation, att barnkonventionen är ett rättesnöre, ett mål att arbeta mot, snarare än en uppsättning regler. Men den tolkningen innebär att han helt missuppfattat FN:s syfte med att upprätta barnkonventionen. Punkterna i konventionen bär uppmaningen ”skall” och inte ”bör” av en anledning. Konventionen föreskriver en minsta gemensamma nämnare för hur barn skall behandlas av konventionsstaterna. Att gömma sig bakom andra länders tillkortakommanden räcker inte för ett land som vill framställa sig som ett moraliskt föredöme. Barnkonventionen bör därför göras till svensk lag.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 27 september 2012

Jan Lindholm (MP)

Mats Pertoft (MP)

Annika Lillemets (MP)

Maria Ferm (MP)